Täysistunto

Tiistai 6.6.2017 klo 14.04—16.38

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, laiksi rahanpesun selvittelykeskuksesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 228/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 8/2017 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.03 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Liian paljon meillä on näitä käsittelyjä, joissa nyt joudumme puuttumaan tavalla tai toisella terrorismiin. Siitä oli kyse tuossa edellisessä kohdassa, missä kansainvälisen avun antamisesta ja vastaanottamisesta teimme päätöksiä, ja siitä on kyse myös tässä, missä terrorismin rahoittamista kriminalisoidaan. Aiemmin kouluttautuminen terrorismiin on muutettu kielletyksi lainsäädännössä, ei kauankaan sitten.

Tietysti terroriteon tekeminen tai siihen osallistuminen on luonnollisesti myös rikos, mutta terrorijärjestöön kuuluminen ei valitettavasti meidän lainsäädännössä ole edelleenkään kriminalisoitua. Itse olen tehnyt tästä lakialoitteen, ja jollain tavalla tuntuu, että nyt ehkä olisi korkea aika ottaa tämäkin asia vakavasti. Itse en valitettavasti öitä hyvin nuku sen takia, että mielessä on se, että ei ole kuin ajan kysymys, kun Suomessa terrori-isku voi tapahtua. Se saattaa olla tällainen Isisin/Daeshin inspiroima isku. En usko siihen, että Suomi olisi kohdemaana esimerkiksi Daeshin keskusjohdon tukemalle iskulle saatikka Daeshin organisoimalle iskulle, mutta tällaiselle Daeshin/Isisin inspiroimalle iskulle me saatamme hyvinkin olla kohdemaa. Sen takia haluaisin, että meillä olisi vahvemmat keinot puuttua näihin henkilöihin.

Britanniahan listasi jo viime keväänä, vuosi sitten, meidät niin sanotun piilevän terrorismin uhan maaksi, samalle tasolle Norjan kanssa. Pohjoismaista Ruotsi ja Tanska ovat korkeammalla tasolla, Britannian omassa listauksessa ne on laitettu yleisen terroriuhan tasolle. Britannia on yksi harvoja maita, joka tekee näin selkeitä kirjauksia eri maiden terroriuhasta, ja sen takia käytin tuota Britannian listausta tässä nyt esimerkkinä siitä tilanteesta.

Meiltä Suomesta on lähtenyt noin 80 henkeä — se ei ole enää onneksi kasvanut sillä tavalla kuin se tuohon 80 henkeen kasvoi — Syyrian ja Irakin taisteluihin terroristijärjestö Daeshin riveihin taistelemaan. Heistä aika iso joukko on siellä kuollut, mutta noin 20 terroristia, vierastaistelijaa on palannut Suomeen, ja he muodostavat tällä hetkellä valitettavasti sen uhkan, josta tuossa aiemminkin puhuin. Hallituksen toimesta asiaa on tarkasteltu

ja tehty toimenpiteitä. Viranomaiset miettivät, miten näiden henkilöiden kanssa tulisi toimia, ja on laadittu erilaisia toimintamalleja ohjaamaan maamme viranomaisia ja järjestöjä taistelualueilta palaavien integroinnissa yhteiskuntaan. Täällä on listattu näiden henkilöiden kohdalla uhkiin terrori-isku, joukkosurma, perhe- ja lähisuhdeväkivalta, katuväkivalta sekä henkilöön itseensä kohdistuva väkivalta, esimerkiksi itsemurha.

Sisäministeriön kehittämispäällikkö Tarja Mankkinen totesi aiemmin: "Kaikkien palaajien kohdalla selvitetään ensin, mitä he ovat tehneet taistelualueella ollessaan. Henkilöt, jotka ovat syyllistyneet rikoksiin, saatetaan rikosoikeudelliseen vastuuseen teoistaan." Näin se tietysti, luonnollisesti on, mutta voi kysyä: mitä nämä henkilöt yleensä ovat tehneet, jos he Daeshin joukkoihin ovat matkustaneet? Riittävän näytön hankkiminen nykylainsäädännön valossa on vaikeaa, ja poliisi on todennut, että jopa mahdotonta — tämän on osoittanut esimerkiksi tämä Forssan tapaus — ja tuomittujen osalta lopulta on kuulemma uhkana sitten se, että he radikalisoituisivat vankilassa ja siitä syntyisi uhka henkilön vapauduttua. Itse nyt kysyisin: voimmeko ajatella niin, että emme toimi näiden henkilöiden kohdalla nyt, vaan katsomme tilannetta niin, että heille vankila ei olisi oikea paikka tai se, että heidät pidetään kiinni, ei olisi oikein sen takia, että he eivät enää enempää radikalisoituisi ja synnyttäisi uhkaa vankilasta vapauduttuaan. Itse kysyisin mieluummin: onko näiden henkilöiden paikka yleensäkään vapaalla jalalla?

Tässä raportissa on tarkasteltu siis pääasiassa taistelualueelta palaavia henkilöitä, jotka ovat Suomen kansalaisia, tai henkilöitä, jotka voivat palata Suomeen, koska heillä on voimassaoleva oleskelulupa. Mielestäni nyt pitäisi myös pohtia, täyttyvätkö heidän kohdallaan oleskeluluvan kriteerit enää tällaisen toiminnan jälkeen. Mielestäni eivät. Mielestäni heidän ei pitäisi voida palata tänne enää näille alueille mentyään. Tässä ihan tuoreessa uutisessa, joka silmiin osui, oli listattu näitä Euroopassa tapahtuneita terrori-iskuja viime vuosilta, 12 terrori-iskua, ja niistä löytyy kyllä tiettyä yhteneväisyyttä. Kaikissa oli jonkinlainen yhteys terroristijärjestö Daeshiin. Ne olivat siis Isisin inspiroimia iskuja, todennäköisesti valtaosa, ehkä jotkut jollain tavalla myös Isisin/Daeshin keskusjohdon tukemia iskuja, ja ehkä jotkut myös keskusjohdon organisoimia iskuja, mutta yhdistävä tekijä kaikissa oli se, että nämä nuoret miehet ja vähän vanhemmatkin miehet ovat tavalla tai toisella liittyneet tai kuuluneet terroristijärjestö Daeshiin.

Arvoisa puhemies! Itse toivon, että maamme lainsäädäntöä päivitetään niin, että terroristijärjestöön kuuluminen kriminalisoidaan, että me voimme estää tällaisten henkilöiden vapaana liikkumisen Suomessa, sillä nyt arki on osoittanut sen, että he ovat todellinen uhka Euroopassa, niin muissa maissa kuin Suomessakin.

15.10 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! On todellakin äärimmäisen tärkeätä se, että me pystymme puuttumaan terrorismitoimintaan ja pystymme vaikuttamaan siihen siten, että sitä voitaisiin estää. Ovat todella harmillista nämä tapahtumat, joita nyt juuri on Euroopassa taas tapahtunut, ja me tiedämme kaikki, että pelolle ei saa antaa valtaa, mutta toisaalta tulee tuolta takaraivosta sellainen, että pitääkö terroristeille sitten antaa henki? Tämä on todella vakava kysymys ja vakava asia, ja toivon, että me voimme osallistua terrorismiuhkien vähentämiseen ja pienentämiseen ja sen lisäksi voimme saada myös itse apua silloin, kun sitä tarvitsemme.

Toinen asia, mikä tässä nyt on esillä, on rahanpesu ja rahanpesulain mahdollistaminen. Ensin tutkitaan, mitä voitaisiin tehdä. Se on todellakin varmasti erittäin tärkeää Suomelle sen takia, että meidän lainsäädäntömme esimerkiksi laista konserniavustusten verotukses-

ta on ajalta ennen pääomien vapaata liikkuvuutta Euroopassa. Se täytyy nyt kerta kaikkiaan jokaisen ymmärtää, että jos laki on ajalta ennen pääomien vapaata liikkuvuutta Euroopassa, niin se ei ole voinut ottaa huomioon tämän päivän asioita eikä tämän päivän systeemeitä, vaan nyt siellä on olemassa todella isoja porsaanreikiä. Tämä koko rahanpesulain hoitaminen, rahanpesun hoitaminen, edellyttäisi tietysti koko meidän verotuslain uudistamista ja koko sen läpikäymistä. Se on valtava urakka, enkä usko, että se yhdeltä eduskunnalta onnistuu, mutta meidän on ryhdyttävä siihen työhön. Se on äärimmäisen tärkeää, jos me haluamme pitää verorahamme, meille kuuluvat verorahat, tässä maassa.

15.12 **Matti Semi vas:** Arvoisa puhemies! Jäin pohtimaan terrorismin vaaroihin ja rahoittamiseen liittyviä ongelmia, ja kun meillä oli tämä rahanpesulaki esillä, niin jäin miettimään, että nythän olisi ollut hallituksella paljon suuremmat mahdollisuudet tarkastella rahanpesua ja tiukentaa sitä, ettei tällaista harmaata taloutta eikä rikolliseen viittaavaa rahanpesua pystyttäisi tekemään, kun olisi pidetty siitä EU:n komission 10 prosentin omistajapohjasta enempi kiinni eikä olisi otettu tätä 25 prosentin omistajapohjaa. Siinä mielessä olin pettynyt tähän hallituspuolueitten tekemään esitykseen.

15.12 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Näissä äskeisissä puheenvuoroissa mentiin jo varsin kauas varsinaisesta aiheesta eli terrorismin torjunnasta. Sen sijaan että yleisesti säädetään lainsäädäntöä rahanpesun tai muun estämiseksi — se on tietenkin hyvä asia — terrorismia torjutaan sillä, että keskitetään toimet riskihenkilöihin ja riskiryhmiin eikä suinkaan aleta esimerkiksi kiusaamaan tavallisia kansalaisia kummallisilla kysymyksillä pankissa. Hyvää tässä lakiesityksessä tietenkin on se, että jotain tehdään terrorismin estämiseksi. Siihen ei riitä se, että ollaan pahoillaan, hoetaan, ettei pidä antaa pelolle valtaa, ja muita näitä lauseita, mitä on aina tullut näiden terroristi-iskujen jälkeen. Lisätoimia tarvittaisiin.

15.13 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Oikeastaan tuli ihan lopussa se, että kun oman puheenvuoron alussa kuvasin sitä, miten paljon tässä turvallisuusympäristössä on tapahtunut ja mitä kaikkea sen parissa nyt tehdään — tänään useampi keskustelu täällä salissa — niin yhtenä isona asianahan on tämä meidän tiedustelulainsäädännön päivittäminen, mikä on itse asiassa tässä terrorismin torjunnassa yksi aika isokin aukko tällä hetkellä. Ruotsissa on pystytty estämään suunniteltuja terrori-iskuja. Tämän lainsäädännön kautta meille on tullut vinkkejä, joiden avulla olisi pystytty tekemään havaintoja, jos lainsäädäntö olisi kunnossa, ja on hyvä, että nyt tämä parlamentaarinen työryhmä on tehnyt työtä sen eteen, että me saisimme myös tämän osan paikattua niin, että meillä olisi keinot puuttua myös tähän toimintaan. Itse asiassa yksi sellainen brexitin tuoma iso haaste on varmasti sekin, että Britannia on tässä keskeinen toimija. Täytyy toivoa, että se yhteistyö Britannian ja EU:n välillä jää toimivaksi, sillä nämä terroristisolut ja -henkilöt toimivat usein maiden rajoista välittämättä, ja sen takia pitää pystyä yhdessä toimimaan myös tiedustelupuolella.

15.15 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti, kun olen itse tässä parlamentaarisessa tiedustelulainsäädännön valmistelun seurantaryhmässä mukana, niin voin kyllä vahvistaa sen, mitä edustaja Heinonen sanoo, että se on tärkeää lainsäädäntöä tämän aihepiirin kannalta, juuri niin, että tiedustelulla voidaan saada selville, keitä riskihenkilöt ja riskiryhmät aidosti ovat, ja kohdistaa nämä rajoittavat ja tarkastelevat toimet heihin, niin ettei

suinkaan rajoiteta liikaa tavallisten ihmisten elämää sen takia, että jotkut muodostavat uhkan.

15.15 **Sirkka-Liisa Anttila kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä on käyty erittäin hyvää keskustelua tästä hyvin tärkeästä ja ajankohtaisesta aiheesta. Se on aivan totta, että maailma on ympärillämme muuttunut täydellisesti, ja yksi suurimpia haasteita on juuri terrorismi ja siihen liittyvät erilaiset hyökkäykset ja vastaavat.

Täällä on todettu ihan oikein, että tiedustelulainsäädäntö on tärkeä. Se olisi pitänyt jo tehdä, valitettavasti. Parempi kuitenkin, kun nyt tehdään se. Se tarvitaan. Mutta sitten itse haluaisin entistä enemmän puhua myöskin siitä, mitkä ovat juurisyyt, että me olemme tässä tilanteessa, mistä se on lähtenyt liikkeelle. Niihin pitäisi pystyä tavalla tai toisella pureutumaan, koska tämä, mitä me nyt teemme, on vain niin kuin ongelmasta toiseen menoa. Siihen varsinainen syyhyn, miksi maailmassa tällaista tapahtuu, pitäisi päästä paremmin käsiksi, jotta me voisimme sitä kautta yrittää sitä ehkäistä, ettei sitä koko ajan tule lisää.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 228/2016 vp sisältyvät 1.-6. ja 8.-27. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetut uudet, 28. ja 29. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä hallituksen esitykseen HE 228/2016 vp sisältyvän 7. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.